

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

MEDITATIEF / B.C. Buitendijk

In dit nummer:

MEDITATIEF **657**
B.C. Buitendijk
Engelen-feest

KERKELIJK LEVEN **660**
M. te Velde
De terugkeer van een
schuldige gescheidene

WANDELEN MET GOD **662**
G. Zomer
Sterke loten en
sierlijke, statige zuilen

ACHTERGRONDEN **664**
G. Gunnink
De doop met de
Heilige Geest 3

OPVOEDING EN ONDERWIJS **667**
H. Kremer/H. Geertsema
Tussen belijden en
toepassen 1

SYNODE-IMPRESSIES **670**
Peter H. van der Laan
Halverwege?

en verder...

Lied / Kleintje / Gedicht /
Boekbespreking / Meegelezen /
Uit de kerken

ENGELN-FEEST

Je bent een engel.

Dat is een mooi compliment. Je bent opgefallen door je toewijding of door je geduld Eigenschappen die men aan engelen toeschrijft.

Als een mens zich voorbeeldig gedraagt, wordt hij soms een engel genoemd. Dat gebeurt ook wel als wordt gekeken naar het uiterlijk. Je bent zo mooi, net een engel. Zijn wij engelen?

Pinkster-engelen?

Engelen staan weer in de Wangstelling. Tijdschriftartikelen en televisieprogramma's brengen sensationele verhalen over plotselinge verschijningen of geheimzinnige redders in nood. Deze aandacht voor de geestenwereld gaat bijna nooit samen met het geloof in de Heilige Geest. Maar betekent het geloof in de Heilige Geest ook, dat er aandacht is voor de engelen? Rij de geboorte, de opstanding en de hemelvaart van de Here Jezus waren ze nauw betrokken. Ze krijgen ook hun plaats in de vertellingen. Waar zijn ze op de Pinksterdag? Waarom wordt er over die knechten van God maar weinig verteld op het Pinksterfeest?

Boodschappers van het heil

Het woord 'engel' betekent 'bode'. De Here heeft zijn engelen gestuurd om de mensen op de hoogte te brengen van de feiten. De komst van de Verlosser werd aangekondigd aan Zacharias en Maria.¹ In de nacht van Christus' geboorte is het engelenleger uitgerukt.² Het soldatenkoor zong het lied van de komende overwinning. De engelen – morgensterren zijn ze genoemd³ – kondigden de dageraad aan. Het licht van de wereld is reddend verschenen. De herders kregen het geboortebericht van de Heiland. Op de vroege zondagmorgen – als het licht van de nieuwe dag begint door te breken – zijn er weer de morgensterren. Als de Here in het vroegst van de morgen is opgestaan, komen engelen in actie.⁴ Net zoals ze er waren in de nacht waarin Christus op aarde kwam. De opstanding van Christus was een wereldschokkend feit. Toen een engel uit de hemel naar kneden kwam werden aarde en lucht bewogen. De hemel was er helemaal bij betrokken. Op de Paasmorgen riepen de engelen de vrouwen tot de orde. Op de

aarde bleef het doodstil. Gods knechten moesten de gezanten van de Heiland herinneren aan de **boodschap** die ze hadden gekregen. Toen **kwam** er leven. Toen de Here **Jezus** naar de hemel was gegaan, hebben engelen zijn **aankomst gemeld**.¹ Zij waren getuigen van **zijn** intocht in de hemel. **Het overwinningslied** is verdiept en klinkt met des **te** meer **kracht**. **God vaart voor het oog met** gejuich **anhooft**! Blij bazuingeluid roept zijn **grootheid** uit. In de hemel roepen de engelen het elkaar toe **en** ze loven de Here. Ze hebben de Overwinnaar **begroet**. **Dat moest** de aarde weten. De hemelse bode **heb-**

ben de apostelen toen ook op de toekomst gericht. De Heer **komt** weer. **Dat** was wereldnieuws.

Pinkster-engelen!

Op de **Pinksterdag** verschijnen er geen engelen op aarde. Het zijn de mensen die Gods grote **daden** verkondigen.⁷ De Heilige Geest heeft de mensen in **vuur** en **vlam** gezet. Ze loven en prijzen de Here. Mensen **worden** engelen, boodschappers van God. Zij zijn **getuigen** van de **heilsfeiten**. Zij **brengen** het **goede** nieuws van de **naam** van Jezus. De naam die hemel en aarde verenigt in de lofzang **voor** de Here. De engelen loven **Hem** en de mensen brengen Hem de eer **in de hemel** en **op de aarde**. **Sinds Pinksteren** hoeven de engelen **niet meer** op te treden als evangelisten. Die taak is er **voor** de mensen. De Geest van Christus heeft vele **boodschappers** van de **verlossing** gestuurd! **Petrus** is getuige geweest van de uitstorting van de Heilige Geest. **Hij** heeft zelf op de **Pinksterdag** het woord **gevoerd**. De voorgangers van de **zeven** gemeenten worden in de **Openbaring** aan **Johannes** engelen van de gemeente genoemd.⁹ Zij geven door wat de **Geest** tot de gemeenten **zegt**. Mensen **hebben** de plaats van de engelen ingenomen.

Engelen-geduld

Maar de engelen zijn niet uitgediend. Zij **blijven** Gods kinderen leiden.¹⁰ Zij hebben ook hun taak in de verbreiding van het evangelie. Petrus **werd** bevrijd uit de gevangenis.¹¹ Herodes werd geslagen met een **dodelijke** plaag.¹² **Boven** dien volgen de engelen de gebeurtenissen met **grote** belangstelling.¹³ **Petrus** schrijft hoe zij vol spanning hebben uitgezien naar de onthulling en de vervulling van Gods **heilsplan**. Zij hebben **verlangd** naar de **dag**, dat het Woord van God de wereld in zou **g** u . Zij leven ook nu **intens** **mee** met de **kerk** van alle **tijden**. Zij verheugen zich over het

heil voor de mensen. Ze zijn blij **over** iedere zondaar die zich bekeert.¹⁴

In de hemel en op de **aarde** wachten engelen en mensen op de **grote** dag, waarop **Christus** komt om de **verlossing** te voltooien. Tot die dag **moet** zijn **naam** bekend **gemaakt** worden. **Door** mensen, die engelen zijn. Dat kan **door** de **kracht** van de Heilige Geest. Ben je een engel?

¹ Luc. 1 : 11-20, 26-38.

² Luc. 2 : 9-15.

³ Job 38 : 7.

⁴ Mat. 28 : 2-7; Mar. 16 : 5-7; Luc. 24 : 4-7.

⁵ Hand. 1 : 10-11.

⁶ Ps. 47 : 6.

⁷ Hand. 2 : 11.

⁸ 1 Petr. 1 : 10-12.

⁹ Openb. 1 : 20.

¹⁰ Ps. 91 : 11-12.

¹¹ Hand. 12 : 7-11.

¹² Hand. 12 : 23.

¹³ 1 Petr. 1 : 10-12.

¹⁴ Luc. 15 : 10.

KERNREDACTIE:

PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGEREDACTIELEDEN:

DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS,
DRS. A.L.Th. DE BRUIJNE, DRS. B. LUITEN,
PROF. DR. C.J. DE RIJTER,
DS. A. DE SNOO.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

W.L. DE GRAAFF, Wortmanstraat 138, 8265
AG Kampen, Tel. (038) 3331201.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA te Kampen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460 AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:

f 85,75 per jaar; f 46,25 per halfjaar; studenten
f 70,25 p r jaar (binnenland). Buitenland:
f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan,
maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee
maanden vnr het verstrijken van de beta-
lingstermijn (opzegging van jaarabonnement
vóór 1 november, van een halfjaarabonne-
ment vóór 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij

de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,84 per mm. Contracttarief op aan-
vraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever is het niet toegestaan artikelen uit
dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

Wij leven van de wind

1. Wij en le - ven van de wind die aan-rukt uit de ho - ge
heel het huis ver- vult waar knie-en zijn ge- bo - gen,

die doordringt in het hart, in de ver-bor-gen hof,

en uit-breekt in een lied en op-stijgt God ten lof.

2. Wij delen in het vuur
dat neerstrijkt op de hoofden
de vonk die overspringt
op allen die geloven.
Vuurvogel van de vloed,
duif boven de Jordaan
versterk in o m de gloed,
wakker het feestvuur aan.

3. Wij teren op het woord,
het brood van God gegeven,
dat mededeelzaam is
en kracht geeft en nieuw leven.
Dus zegt en zingt het voort,
geeft uit met gulle hand,
dit manna voor elk hart,
dit voedsel voor elk land.

JaapZijlstra, geb. 1933
Melodie: *Nun danket alle Gott*
Johann Crüger 1648
Zetting: Piet Post

DE TERUGKEER VAN EEN SCHULDIG GESCHIEDENE

M. te Velde

Kerkelijk leven

De echtscheiding is een feit. Een hard en verdrietig feit. Man en vrouw hebben de band met elkaar doorgesneden. Ze zijn 'uit elkaar', zo heet dat. De gemeente weet er van. In een sobere afkondiging is het bekend gemaakt. Daarover ging het vorige week.

Maar hoe gaat het verhaal nu kerkelijk verder? Wat is nu een echtscheiding de kerkelijke positie van iemand die in hoofdzaak de schuldige partij is? In dit artikel en in dat van volgende week wil ik een dikwijls voorkomende situatie beschrijven en van commentaar voorzien.

Onttrekking

In een aantal situaties van echtscheiding onttrekt zich één van beide partijen aan de kerk. Dat gebeurt vooral daar waar er 'een derde in het spel is'. De ontrouw geworden man of vrouw komt op zekere dag op de proppen met zijn/haar verhaal. 'Ik houd niet meer genoeg van je. Ik ga weg.' Zo'n breuk in het huwelijk staat in veel gevallen niet op zichzelf. Wie eigen man of vrouw 'verruilt' voor een ander, staat scheef voor God, helemaal scheef. Soms blijkt dan ook ineens de hele bodem onder iemands geloof en kerklidmaatschap weg te zakken. Hij of zij onttrekt zich.

Meestal gebeurt dat op korte termijn nadat iemand bij de partner is weggelopen. Soms pas enige tijd later. De kerkelijke tucht is ingezet. De dominee en de ouderlingen komen aan de deur. Die confrontatie wil men niet. Na verloop van tijd

kapt men er mee. En men slaat de weg van de eigenwilligheid in. Zo doet soms iemand die jarenlang een trouw kerklid was, een ijverig diaken of een gewaardeerd ouderling. Het geloof blijkt geen diepe wortel te hebben. En het wordt een afscheid voorgoed.

Nieuwe start na onttrekking?

Maar het kan met zo'n onttrekking ook anders gaan. Er zijn mensen die zich onttrekken om eerst maar eens van het vermaan en de tucht af te zijn. Maar die zeker van plan zijn om ergens anders opnieuw kerklid te worden. Dat verschijnsel neemt dunkt me toe onder ons. Het gebeurt ook wel over kerkgrenzen heen: iemand die zich aan een Christelijke Gereformeerde of een Nederlands Gereformeerde Kerk onttrok en die in een van onze gemeenten toelating zoekt. Dikwijls zie je dan een patroon als bij N.N., laten we hem Bert Zand-

stra noemen. Een man van 30, gemeentelid in de stad Hoogbergen. Hij heeft z'n vrouw en drie jonge kinderen verlaten omdat het niet zo'n gelukkig huwelijk was en omdat hij op een ander (een jonge vrouw van 25, dooplid van de Hervormde Kerk) verliefd werd. Hij gaat twee maanden na het vertrek uit huis met die ander samenwonen. Als de herders van de kerk hem daarop geregeld aanspreken en als ze hem van het avondmaal afhouden, onttrekt hij zich. Hij is geen lid van de kerk meer. Ze kunnen hem 'niets meer maken'.

Kort daarna verhuist hij met z'n vriendin naar Boshuizen, een dorp honderd kilometer van Hoogbergen, in een andere provincie. Hij heeft een andere baan gezocht en maakt nu een nieuwe start. Zodra de echtscheiding is voltrokken, trouwt hij met zijn nieuwe vrouw. En na verloop van tijd bezoekt hij in Boshuizen elke zondag met haar de kerkdiensten in de Gereformeerde Kerk.

Een jaar na de officiële scheiding meldt Zandstra zich bij de kerkeraad met het verzoek om als belijdend lid te worden toegelaten. Zijn vrouw wil in de weg van catechisatie en openbare geloofsbelijdenis lid van de kerk worden. Ze maken een goede en serieuze indruk. En ze hebben in de gemeente ook al enkele vrienden.

Niet gladstrijken

In zulke situaties is het noodzakelijk, dat de kerk op een goede christelijke manier reageert. Is er een nieuwe start mogelijk? Ja zeker! In de kerk van onze Here Jezus Christus mag je ook na de grootste zonden altijd opnieuw beginnen.

Maar dan wel op een echt geestelijke manier. Dat wil zeggen: de 'plooiën' van de gedane **zonde** worden niet gemakkelijk maar even gladgestreken.

Dat is wel het risico **van** dit soort situaties. De kerkeraad van **Boshuizen** heeft immers de voorgeschiedenis niet meegemaakt. Men kent de **eerste** vrouw en haar kinderen niet; die zijn nagenoeg buiten **beeld**. De **man** die nu toegang vraagt tot de **kerk** is **nooit** geëxcommuniceerd en is in **Boshuizen** een **trouwe** kerk-ganger. En **z'n** **hervormde** vrouw die **kerklik** wil worden, **daar** mag je toch blij mee **zijn**?

Dat zijn **drie** factoren, **waardoor** je als **kerkeraad** vooral let op wat op dit **moment** voor ogen is en niet meer zo **terugkijkt** naar **wat** geweest is.

Wat is het gevolg? Dat in **zulke** situaties al te **gemakkelijk** ernstige zonden uit het **verleden** worden 'gladgestreken'. Uiteraard wordt wel van de broeder gevraagd, dat hij het verlaten van zijn vrouw en het zich **onttrekken** aan de **kerk** **be-trekt** en dat het fout is geweest. Maar daar **kun** je **toch** niet steeds **maar** bij stil blijven **staan**. Je moet ook **verder**. **En** in de precieze gang van **zaken** vóór en bij de scheiding kan sen 'nieuwe' **kerkeraad** zich **toch** moeilijk verdiepen?

Menselijk gezien **krijgt** de gescheiden meneer **Zandstra** op deze manier binnen **twee** jaar **z'n** **wensen** vervuld. Van de 'last' van **z'n** niet zo gelukkige huwelijk is hij af. Hij **kan** **opnieuw** beginnen met een jonge **vrouw** op wie **hij** verliefd werd. En hij **kan**, al is het via de 'hobbel' van een onttrekking, gewoon als christen **en** als **kerklik** **verder** door het leven. Misschien kan hij zelfs over een paar jaar **wel** weer **diaken** of ouderling in de kerk zijn.

Dreigende oppervlakkigheid

Twee grote **bezwaren** staan daar **te-genover**.

In de eerste **plaats** **zijn** er in het **leven** van deze **Zandstra** diep ingrijpende **zonden**. Zulke zonden **kun-**

nen **maar** op één manier uit de weg worden **geruimd**: in de weg van schuldbelijdenis **en** verzoening. Voor het aangezicht van de Here, ten overstaan van de betrokken naasten en ten **overstaan** van de gemeente.

Worden **zulke** zonden van echtbreuk en onttrekking niet beleden **en** verzoend, dan **blijft** zo'n **broeder** die met zich **meedragen**. Wellicht voelt hij zichzelf helemaal niet zo schuldig. Maar dan is het **terwille** van zijn eigen heil des te meer nodig, dat de zonde niet gemakkelijk wordt weggepoetst.

In de kerk zeggen we van de zonde niet: 'Zand erover!', maar we **roepen** er het reinigende bloed van de Here **Jezus** over in. **Doe** je dat niet, dan staat de broeder **niet** recht **te-genover** God en **zijn** medemensen. En dat is **niet** best voor **hem**!

En in de **tweede** plaats is **het** ook **voor** de gemeente **nodig**, & er nadrukkelijk **schuldbelijdenis** **en** verzoening is. We zijn **immers** in onze kerken langzamerhand zo **ver**, dat echtscheiding 'gewoon' **gaat** worden. Feiten zijn vaak sterker dan normen! Echtscheiding gebeurt, dus **má**g het **kennelijk**. Zo ervaren we het al **gauw**. De norm kennen we **dan** nog wel. Maar de praktijk is sterker **dan** de **leer**. Als iets verkeerd dikwijls **gebeurt** en ais er dan door de kerk niet duidelijk 'hè!' tegen wordt gezegd, dan wordt het een geaccepteerd verschijnsel. We gaan **er** zelfs grapjes over maken.

Wanneer de gemeente **dus** in gevallen als van meneer **Zandstra** niets over schuld en berouw en verzoening hoort, dan heeft & **op** de **mensen** in de kerk een **infectieuze werking**. Het infecteert, het veroorzaakt nieuwe **besmetting** met het kwaad.

Je gaat zondige toestanden als **min** of **meer** 'normaal' beschouwen. En we worden met **elkaar** steeds oppervlakkiger. Een breuk in een huwelijk wordt iets 'ongelukkigs' in **plaats** van **zonde** **en** **ontrouw**. Je keurt **het** nog wel **af**, maar het is een **ondiepe** afkeuring. We worden

veel te **makkelijk** in het aanvaarden van het verschijnsel **echtscheiding**! **En** zulke zonde **krijgt** dan de kans om vroeger of later **ook** bij anderen voet aan de grond te krijgen.

Met andere **woorden**, willen we uitholling van ons **denken** over huwelijk en **trouw** en gehoorzaamheid voorkomen, dan moeten we nadrukkelijker een streep **trekken** tussen ons en de **zonde**.

Hoe doe je dat?

Richtinggevende kerkorde

Richtinggevend **zijn** hier **twee** artikelen van onze kerkorde. **Allereerst** art. 60, de eerste **zin**:

'Tot **het** avondmaal van de **Here** zal de kerkeraad alken hen toelaten die belijdenis van het geloof naar de **gereformeerde leer** hebben gedaan en godvrezend leven.'

Deze goede regel geldt niet alleen voor jonge doopleden die belijdenis willen doen, maar geeft twee **criteria** die bij elke toelating tot de kerk en bij **eike** avondmaalsviering voor iedereen gelden. Je moet **een gereformeerd** belijder zijn. En je moet godvrezend leven.

Het is zaak om dat ook met ernst **en diepgang** toe te passen. In het formulier voor de openbare geloofsbelijdenis heb je daar **een goed** handvat voor.

Ga dat maar eens zin **voor zin** na met zo'n broeder die twee **jaar** geleden **z'n** vrouw **en** kinderen en de gemeente van **Christus** heeft **vaarwel** gezegd. Of **hij** ook een afkeer van zichzelf heeft vanwege **zijn** zonden. Of **hij** van harte begeert **God** lief te hebben **en** te dienen, te breken met de wereldse begeerten, **zijn** oude natuur te doden en **godvrezend** te leven. Maak dat maar concreet! En probeer dan te peilen wat er in zijn hart leeft.

Daarbij kan **ook** art. 75 KO richting geven. Daar staat:

'Wanneer iemand zich bekeert van een openbare zonde of van een geheime zonde die moest worden meegedeeld aan de **kerkeraad**, zal deze zijn schuldbelijdenis **aanvaarden** als daarbij voldoende tekenen

Wandelen met God

STERKE LOTEN EN SIERLIJKE, STATIGE ZUILEN

van berouw gezien worden. De kerkeraad zal beoordelen of van **deze** schuldbelijdenis **mededeling** aan de gemeente **gedaan moet** worden.' **We mogen** heel blij zijn als iemand zich **van een zondige weg** bekeert. Maar dan moet er wel een oprechte belijdenis van schuld zijn. En voldoende tekenen van berouw. In **Spreuken 28:13** staat:

'Wie zijn overtredingen bedekt, zal niet **voorspoedig** zijn, maar wie ze belijdt en nalaat, die vindt ontferming.'

En zo nodig krijgt de gemeente dat ook te horen. Publieke zonde moet ook publiek verzoend en weggedaan worden. Zodat iedereen weet: a) dit is zon&; b) deze zonde is beleden; c) nu is er vergeving en **verzoening** bereikt.

Als ik deze bijbelse beginselen van kerkrecht toepas op de situatie in **Boshuizen**, dan zal de **kerkeraad** daar dus wel degelijk **moeten** beginnen bij het verleden, bij **wat** er in Hoogbergen is gebeurd. Daar zal hij serieus onderzoek naar moeten **doen**.

Dat is geen verkeerde nieuwsgierigheid of **bemoeizucht**. Hier **moet** je niet praten over 'inquisitie' of 'researchewerk'. Hier gaat het om het **onderzoekwerk** van goede heelmeesters. Die **niet** te snel klaar staan **met een 'gezondverklaring'**. Die niet de breuk op het lichtst willen helen. Maar die er **werk** van maken **om** tot een goede genezing te komen.

Daarom ga ik volgende **week** eerst in op de **samenwerking** tussen kerkeraden. Wat voor boodschap hebben **kerkeraden** aan **elkaar** in het **vervolgtraject** na een echtscheiding?

En vervolgens moeten we dan zien, op welke **manier** het kan **komen** tot een goede schuldbelijdenis en verzoening, tot **heil van & betrokken** zondaar, tot opbouw **van de gemeente** en tot **eer van God**.

Gelukkige jeugd?

Zondag staan bij ons in de **kerk** vijftientig jongeren op het podium. Ze zien er **goed** uit. Ze hebben nieuwe kleren aan. Ze worden gefeliciteerd. We prijzen hen **gelukkig**. Maar zijn ze ook gelukkig? Volgens de statistieken denken drie van hen wel **eens** of zelfs vaak aan het ondernemen van een **suïcidepo-ging**. Dit is de bevinding van Els van der **Vegt-Middel**, zoals zij daarvan **vertelt** in het **jongste** nummer van **Dienst**.

Het **heeft** geen zin om deze **statistiek** te ontkennen. **Ook** ik¹ hoop dat door **alle** commotie rond dat **jeugd**-onderzoek de aandacht voor de problemen waar de jongeren mee kampen en de manier waarop ouderen daarmee omgaan, niet verloren gaat.

Bezorgd maar getroost

Ik ben dus bezorgd. **Maar** ik heb me dezer dagen **getroost** met de **feiten** van Gods heil. De **Here Jezus** is **naar de hemel** gegaan om ook voor onze **jongeren** te **pleiten**. Hij bidt nu het gebed **van zijn vader David**: Dat **onze** zonen zijn als planten, **hoog** opgegroeid in haar **jeugd**, **onze** dochters als **hoekzuilen**, **gebeeldhouwd** als voor **een** paleis (Ps. 144 : 12). Ik heb **ook** graag Psalm 110 gezongen: **Ook** zal **uw** jeugd zich aan uw glorie wijden, als **fris-**

se dauw in vroege dageraad.

Aan de **HERE** ligt het **niet**. Hij gaf zijn Geest. Hij stortte die op ons uit. **Ook** op **onze** jongens en meisjes. Ze zullen profeteren. Hij is de Geest **van Ps. 104**. Hij vernieuwt het leven. Zoals in het voorjaar de natuur zich verjongt en kleurt en bloeit.

God houdt van de jeugd

Ais je daarop let, wat houdt de **HE-RE** van de jeugd, de jonge jaren. Hij zegt tegen de ouderen dat ze **fris** en groen **zullen zijn** (Ps. 92 : 15). Hij liet **Elihu** tegen Job zeggen dat zijn lichaam frisser wordt dan in **zijn** jeugd, hij **keert terug naar de** dagen van zijn jonkheid (Job 33 : 25). God laat **ons** allemaal **zingen** dat Hij o m ziel verzadigt met het **goede**, **zodat** onze jeugd zich vernieuwt als **die van een arend**.

God roept de jongere op om vrolijk te **zijn** (Pred. 11 : 9). En Hij ziet graag het **onbezorgde** spel van de kinderen **op de** pleinen van de stad (Zach. 8 : 5).

Het zelfonderzoek van de ouderen

Hoe kan het dan dat onze jongeren zich ongelukkig voelen? Laten de ouderen het niet ontkennen. Doe **aan zelfonderzoek**. Als we **al** de

idee hebben dat onze kinderen dezelfde mening hebben als wij, misschien denken we dan ook wel dat ze in hetzelfde geloofsvel zitten als wij.

Een preekervaring

Ik zou in dit verband graag eens een opvallende preekervaring willen doorgeven. Ik preekte over Hooglied. Ik vertelde dat ik de uitleg van prof. Ohmann wilde doorgeven. Ik citeerde uit zijn boekje *Een koning te rijk*. Daarin staat op pg. 100: Het huwelijk zal eens tot het verleden behoren, maar niet de seksualiteit. Ik mediteerde daarover wat door met het oog op het leven van de nieuwe aarde. Vooral van jongeren kreeg ik daarover verschillende positieve reacties. De christelijke toekomstverwachting krijgt meer concrete zin, vonden zij, en het leven van nu kan minder krampachtig zijn. Enkele ouderen reageerden bezorgd. Afgezien van dat ik er volgens hen een vreemde leer met betrekking tot het nieuwe leven op nahoud, bevorder ik een al te vrije (o.m. seksuele) moraal.

Een aardse geloofsbeleving

Ik denk, dat we in onze geloofsbeleving en de verwachtingen van het leven dat God voor ons maakt, wat dichterbij de grond moeten blijven. Al te zeer wordt naar mijn gevoel het geestelijke voorgesteld als iets bovennatuurlijks.

We beleven een tijd met een hang naar het aardse. En daar is op zich niets mis mee. God heeft ons uit de aarde genomen, Hij heeft ons voor de aarde bestemd, en we komen nooit meer van de aarde los.² Hier is ons leven, nu en straks. De aarde is onze werkelijkheid. Zoals deze eens door God is geschapen en straks door Hem wordt gezuiverd. De stof, de materie, mag door het geloof positief worden gewaardeerd. En de dingen van dit tijdelijke leven zijn evenzovele beloften voor het eeuwige leven.

Gods Woord letterlijk nemen

We hoeven slechts Gods woorden letterlijk te nemen. Neem nu het boekje Hooglied. Met al wat daarin wordt geprezen. Niet maar een onbekommerde omgang van een verliefd stel. Het lieflijke contact, de zinnelijke ogen. Wat zie je er mooi uit. zegt de een tegen de ander (Hooglied 2 : 14). Durven we zulk een geloofstaal te spreken? We waarschuwen liever tegen het leven van Veronica en RTL. Gij geheel anders...

Maar let dan vooral ook op al wat overigens op het toneel van Hooglied verschijnt. Heel de natuur wordt genoemd. De flora en de fauna, de narcis en de lelie, cipressen, appelbomen, bloesem, palm, nardus en ceder. Vruchten: rozijnen, druiven, honing, dadels. Velerlei dieren gaan voorbij: gazellen, hinden, geiten en schapen. Ook panters en leeuwen, Het gaat over kleuren en verschillende geuren, mirre, wierook, hennabloesem. Het gaat over eten en drinken, gewoon melk, maar ook wijn. We schrijden in een paleis over marmeren vloeren en vergapen ons aan chique gordijnen. Het gaat over opsmuk en sieraden. Zo wordt daar het leven gewaardeerd. En durven wij dat ook elkaar en vooral onze jongeren aan te prijzen? Vertellen we hen dat we niet maar onderweg zijn naar de hemelse heerlijkheid, doch vooral ook naar een land overvloedig van melk en honing? Wekken we bij onze belijdeniscatechisanten verwachting naar de nieuwe wijn die eens de Here Jezus met ons zal drinken in het koninkrijk van zijn Vader? Weet, in dat rijk staat ook een tafel met vette spijsen en gezuiwerde, belegen wijnen (Jes. 25 : 6)!

Onze toekomstverwachting

Hoe zinnelijk concreet is Jesaja als hij het nieuwe leven op het oog heeft (hst. 65). En hij zegt gewoon dat we straks een jeugd van honderd jaar zullen beleven. Laten we

dat onze jongeren voorhouden. Het mag hen bevrijden van enigerlei krampachtigheid. Want ze zijn nu niet maar een keer jong. Wat je nu wil dat mag straks ook en &t kan straks ook! En dan zal geen onder- & ons meer schokken. We delen ons verwonderen, want onze jeugd zal zonder onderscheid gelukkig zijn.

¹ Mevrouw Van der Vegt reageert aldus in het ND van 14 mei jl. op de kritiek dat haar onderzoek niet representatief zou zijn.

² Vergelijk een prachtige preek van ds. M.J.C. Blok over zondag 22 in zijn *Beleden Beloften*, pg. 209.

DE DOOP MET DE HEILIGE GEEST 3

Verrijking of verarming?

G. Gunnink

Achtergronden

Hoe is een christen door het geloof in Jezus Christus? Heeft hij door te geloven deel aan de krachten van de heilige Geest? Of heeft hij na de eerste zegen (de gave van het geloof) nog een afzonderlijke tweede zegen, een 'second blessing' nodig om een 'verzekerd christen te worden en een krachtig getuige van Jezus Christus? En moet je maar afwachten of die tweede zegen, de doop met de heilige Geest je deel zal worden?

Inspirerend?

Ik ontving een sympathieke brief, waarin heel wat opgetogenheid doorklinkt over de visie van D.M. Lloyd-Jones op het werk van de heilige Geest. Sympathiek – vanwege de oprechte zorg die de briefschrijvers onder woorden brengen over lauweheid en gebrek aan werfkracht van de christelijke gemeente. Een gelijksoortige diepe bezorgdheid bewoog Lloyd-Jones bij het schrijven van Onuitsprekelijke vreugde. Wist hij in zo'n situatie niet een uitweg? In een preek, zo meldt de brief, had een predikant enige tijd geleden de hoofdlijn van de gedachten van Lloyd-Jones op dit punt gevolgd en daarmee heel wat discussie en studie los gemaakt in de gemeente waar de briefschrijvers lid van zijn.

Ik kan me voorstellen, dat je geraakt wordt door de meeslepende preekstijl van Lloyd-Jones en door zijn sterk op het Nieuwe Testament georiënteerde argumentatie. Hij kan je aanvankelijk het gevoel geven van

'Dit is het, hier kan ik in de huidige situatie wat mee!' Is zijn oplossing niet 'buitengewoon inspirerend', zoals de briefschrijvers stellen, wanneer je met verontrusting constateert, dat de christelijke gemeente soms bitter weinig aantrekkingskracht heeft? 'Het is toch fantastisch, dat je regelmatig in het boek Handelingen leest hoe de apostelen werden vervuld met de Geest en het Woord zo brachten, dat vele mensen tot geloof kwamen?' Toch ben ik ervan overtuigd, dat de argumentatie van Lloyd-Jones te kort doet aan wat het Nieuwe Testament vertelt over het heilsfeit van Pinksteren. Dat heb ik in het vorige artikel proberen over te brengen. Nu voeg ik daaraan toe: is het écht zo, dat wij als Nederlandse christenen met verraste 'ontdekkingsvreugde' kunnen zeggen: hier vinden we nieuw élan, hiermee kunnen we aan de slag?

Bidden en wachten

Naar mijn mening is de door Lloyd-

Jones aangedragen oplossing minder inspirerend dan het lijkt. Want: wat kunnen wij nu eigenlijk doen? Lloyd-Jones antwoord: bidden, hopen, mediteren en nog eens bidden. Het komt er op aan te hongeren en te dorsten naar de doop met de heilige Geest. Hier komt een woordenschat tot klinken, die in Nederland vooral geliefd is binnen de traditie van de Nadere Reformatie. De taal, die graag aansluit bij de woorden van Jakob in Pniël: 'Ik laat U niet gaan tenzij Gij mij zegent' (Gen. 32 : 26). Je moet eerst (bijna) ten einde raad zijn, voordat je het licht kunt zien. Zo moet je worstelend de gave van de Geest zoeken, al mag dit bijna onbeschaamde aandringen nooit omslaan in ongeduldig dwingen, zegt Lloyd-Jones. Hier stuit ik op een moeilijkheid: er is alleen maar hoop wanneer er een opwekking komt, maar dan en wanneer die opwekking komt moeten we overlaten aan de soevereine vrijmacht van God. Je moet met heel je bestaan de doop met de Geest zoeken, maar tegelijk moet je er diep van doordrongen zijn: ik kan alleen maar lijdelijk ontvangen (p. 166, 173). Er zit iets heel passiefs in de door Lloyd-Jones aangedragen oplossing! Toegegeven: wanneer Lloyd-Jones wijst op Gods vrijmacht en soevereiniteit kom je een puur bijbelse gedachte tegen. Respecteer Gods soevereiniteit, word niet ongeduldig wanneer het lang duurt. Maar in combinatie met de overtuiging, dat de gemeente zonder nieuwe doop met de Heilige Geest weinig kan beginnen, vind ik dit een somber stemmend perspectief. Want wat kunnen we doen, wanneer de door Lloyd-Jones w vurig verlangde opwekking nog geruime

tijd uitblijft? Bidden, zoeken, aankloppen, tot aan de *grens* van de *wanhoop* toe misschien, ten einde raad misschien, maar zolang een nieuwe doop van de *Geest* uitblijft kun je wel ophouden met je pleidooi voor een echt missionaire gemeente. Want zonder doop met de Geest geen vrijmoedige getuigen – daar is Lloyd-Jones heel duidelijk over. Ik veronderstel, dat wanneer we de adviezen van Lloyd-Jones op dit punt volgen het bekende *bidden en werken* moet ~~—eden~~ *bidden en wachten*. Is dat wel zo'n buitengewoon inspirerende gedachte?

Devaluatie van geloof

Dat is waar ik bang voor ben: een *verlammend* effect in plaats van een inspirerend. Behalve dit *verlammend* effect zie & ook een *verarmend* effect. Omdat Lloyd-Jones de krachtige beleving en uitstraling van het christelijk geloof in dit boek (!) zo exclusief verbindt aan de doop met de heilige Geest, wordt onbedoeld de kracht en rijkdom van het geloof zelf uitgehold. Je zou het ook kunnen omdraaien. Omdat Lloyd-Jones bij zijn benadering van de kracht van het geloof uitgaat van wat hij om zich heen ziet (halfslachtigheid, dubbelheid, onzekerheid e.d.) raakt hij teleurgesteld over dit 'gewone geloof'. Hij zoekt iets dat sterker werkt. Naar mijn waarneming is bij Lloyd-Jones iets dubbels aanwezig. Enerzijds herken ik in zijn denken een reformatische basis. Rechtvaardiging door geloof alleen, dankzij Christus' alleen, met als uitgangspunt de Schrift alleen. Dat wordt indringend gepredikt. Zonder getheoretiseer, recht op het hart af. Maar anderzijds wordt op deze basis een daaraan *wézensvreemde*, aan de Pinksterbeweging verwante *bovenbouw* geplaatst. En het teleurstellende wat mij betreft is nu, dat de 'ch[ristus] he' *bovenbouw* een drukkend effect krijgt op de *onderbouw*! Daarmee bedoel ik niet in de eerste

plaats, dat een stroming als het *Montanisme* door Lloyd-Jones positief wordt gewaardeerd. Montanus zag zichzelf als de in Johannes 14 beloofde 'Trooster', Lloyd-Jones zou daar vanuit zijn reformatische basis grote moeite mee moeten hebben. Kennelijk veroorzaakt liefde voor *extatische* geloofsuitingen een zekere onverschilligheid voor de geloofsinhoud! Maar ik bedoel, dat de rijkdom van het geloof in *Onuitsprekelijke vreugde* onvermijdelijk een *waardedaling* ondergaat. Dat is één van de meest vervelende consequenties van de leer inzake de doop met de heilige Geest. Alles wat gelovigen in Christus hebben en door de Geest ontvangen wordt nu gerangschikt onder de *noemer* van het 'algemene', '— werk van de Geest. Belangrijk om behouden te worden, maar niet iets om heet of koud van te worden. Waar een mens vooral – tot vertwijfeling toe – op moet hopen, dat is de directe, *extatische* ervaring van Gods aanwezigheid. Zo ondergaat het *geloofsbegrip* bij Lloyd-Jones een *verarming*. Wat overblijft is een nogal vlak geloof: zonder diepe vreugde, zonder zekerheid en zonder kracht om te getuigen. Toen ik Lloyd-Jones' preken over de Bergrede las kwam ik onder de indruk. 'Zalig zijn de armen van geest. Zalig die treuren. Zalig de zachtmoedigen. Zalig die honger en dorsten naar de gerechtigheid'. Lloyd-Jones neemt daar het 'zalig' van de zaligspreuken helemaal serieus. Maar nu valt over al het goede dat Lloyd-Jones daar gezegd heeft een schaduw. Er volgt nu een 'ja, maar'. 'Zalig' zijn toch bovenal degenen die de (bijna) h e l s e ervaring van de doop met de heilige Geest hebben ondergaan. Lloyd-Jones devalueert door deze *bovenbouw* datgene wat hij eerst in zijn bijbelse *onderbouw* aan schatten had ontdekt en bekwaam had aangeprezen. Want de directe doop met de Geest is pas 'je ware!' Leven door geloof alleen. Een gouden

boodschap. Jammer, het blijkt nu een boodschap van zilver. Een blijven staan op de lagere trap van zekerheid van het 'gewone geloof'. Dat Lloyd-Jones op een bijbelse *onderbouw* een *charismatische* *bovenbouw* plaatst is te zien als een *h-vloed* van de *Pi[eter]* ~~—~~ *weging*. Maar dat niet alleen. Al onder de Puriteinen bevond zich een aantal theologen dat onderscheid maakte tussen twee stadia van de geloofsweg. Eerst wordt een gelovige *wedergeboren*, daarna is er in een tweede stadium de mogelijkheid van 'verzekerdheid'. Bij de twintigste-eeuwer Lloyd-Jones vloeit de Puriteinse erfenis uit de zeventiende eeuw samen met wat hij ontdekt had bij de Pinksterbeweging. Deze beweging maakte immers ook onderscheid tussen twee stadia: eerst de *wedergeboorte*, dan de doop met de Geest.

Wie mag 'Abba, Vader' roepen?

Een treffende illustratie van de *armoedige geloofsopvatting* in *Onuitsprekelijke vreugde* trof ik aan in wat Lloyd-Jones schrijft over Romeinen 8. In dat hoofdstuk herinnert Paulus er aan, dat een mens onmogelijk christen kan zijn, zonder dat de Geest in hem woont. 'Als iemand de Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe' (vers 9). Lloyd-Jones ziet dit als één van de bijbelteksten, die spreken over het kennen van Gods liefde 'in algemene zin'. Maar, zo betoogt hij, datzelfde prachtige bijbelhoofdstuk laat ook zien, dat er nog een andere manier is waarop Gods liefde gekend kan worden. Niet langer indirect, maar *direct*. Paulus schrijft een paar versen verder: 'U hebt ontvangen de Geest van het zoonschap, door welke wij roepen: Abba, Vader' [vers 15]. Kijk, je mag deze woorden, die spreken over de hoogste trap van verzekerdheid, niet zomaar op alle gelovigen toepassen. Het geldt alleen voor degenen die met de Geest gedoopt zijn (p. 32. 60-62).

Het houvast dat vers 9 geeft is voor alle gelovigen. Maar het houvast dat vers 15 geeft is volgens Lloyd-Jones voor een speciale selectie. Hier zie je, & t **bijbellezen** vanuit een **doop-met-de-heilige-Geest-in-valshoek** niet verrijkt, maar verarmt. De machtige boodschap: 'U hebt ontvangen de **Geest** van het zoonschap' is in het charismatische denken **hoogstens** voor een deel van de gelovigen werkelijkheid geworden. Het **éne bijbelhoofdstuk** wordt opgesplitst en de **éne** gemeente wordt opgesplitst. Dit is niet het enige **bijbelgedeelte** dat een betekenisverarming ondergaat, een verschuiving van **weel**-de-werkelijkheid naar toekomstige mogelijkheid. Paulus **zegt** bij voorbeeld in Romeinen 5: 'De liefde van **God** is in onze harten **uitgestort door de heilige Geest**' (vers 5). Maar alweer: bij '**onze** harten' moet je niet denken aan de harten van de gelovigen, **maar** aan de **geenen die de** doop met de heilige Geest hebben ondergaan.

Een woord van opwekking

Wanneer Lloyd-Jones en de Pinksterbeweging met hun visie op de **Geestesdoop** gelijk zouden hebben, zou je kunnen verwachten, dat deze doop in de brieven van het Nieuwe Testament een grote rol speelt. Zeker in gevallen van ingezonkenheid zou je kunnen veronderstellen, dat de apostelen oproepen tot gebed om een **nieuw Pinksteren**. Dat blijkt echter niet het geval. Lloyd-Jones **lost** dit probleem op door te stellen: de doop met de heilige Geest is de **grote**, meestal **verzwegen vooronderstelling** van de brieven.

Maar dan blijf je wel met een vraag zitten.

Stel, dat dit waar zou zijn, waarom komen we dan in de brieven van het Nieuwe Testament zo weinig het flonkerend gemeenteleven, dat Lloyd-Jones voor **ogen staat**, tegen? Dan luister ik liever naar Paulus. Hij schrijft een brief aan Titus, die op Kreta veel werk te doen heeft.

Aan de christelijke levenspraktijk valt op Kreta heel wat te verbeteren.

Er moet heel wat veranderen. Toch zegt Paulus niet **bidt** vooral om **nieuwe ervaringen van Gods Geest**. Hij herinnert aan de aanwezige **rijkdom**, waar de gemeente uit mag putten: de **heilige Geest**, die God **'rijkelijk** over ons (!) heeft (!) uitgestort (Tit. 3 : 6). In tijden van **h g -durige** droogte kunnen **& water-schappen in Nederland** een beroep doen op een **aanwezig** reservoir. **Gelukkig** wel. Dat is heel wat aangenamer, dan te moeten verdrogen totdat de regen bij bakken uit de hemel valt!

Lees de brief aan de Hebreëen, mensen bij wie de bezieling verdwenen is. Een uitweg uit de dreigende impasse wordt in deze brief niet gezocht in **zoeken van een extatische** ervaring. Dr. J. de Vuyst typeert de brief aan de Hebreëen terecht als een '**woord** van opwekking' (Hebr. 13 : 22). **Maar** dit '**woord** van opwekking' zoekt het niet bij een 'opwekking' in de geest van Lloyd-Jones. Wél worden de betekenis en de kracht van het 'gewone geloof' uitgestald. Want in dat geloof **schuilen de buitengewone krachten van Gods Geest**. Beluister de **indrukwekkende lijst van geloofsgetuigen van Hebreëen 11**. Daar word je stil van. Zo sterk **werkt de Geest!** De lijst van **getuigen van de Geestesdoop die ik Onuitsprekelijke vreugde aantrof** heb ik dan niet meer nodig.

Kleintje

R. ter Beek

LAAGLAND

Vanaf de Rotte kijk je op een **echte** berg. Ik vermoed een vuilnishoop die wordt ingepast in een recreatiegebied. Je kunt met een **lift** naar boven en er vanaf skiën op **borstelbanen**. Ik daai af van de Rotte en **buig voor de skiberg** naar links, onder een **tweede** berg langs (die is nog in de maak). De paden en betonnen **bruggetjes** zijn **nieuw**.

Visvijvers, een klimrots, een kano-bedrijf. Veel jonge populieren. Sloten waarin het slib boven water uitgroeit. Fazanten in **overvloed**. Ik tel acht of negen hanen op een kilometer.

Hier heb ik voor het eerst tapuiten gezien. Iemand op de synode kende ze alleen uit de duinen. Ze zijn **alweer** weg. Misschien waren het doortrekkers uit het **noorden**.

Ik draai de **Hoeksekade op, recht naar Bergschenhoek**. Je rijdt ongeveer **twee meter** boven een **wijd laagland**. Links wordt de ruimte begrensd **door** de zoom van het Lage **Bergsche Bos**, **rechts door** de **bebouwing van Bleiswijk**.

De ka **duikt** onder een **weg door** en komt aan de andere kant als **Julianalaan** weer boven met onmiddellijk links de Gereformeerde Kerk. Even verder **stijgt** de **weg naar De Kruin, Bergschenhoek-Centrum**. **Bovenop** zie je **nog** stukken ringvaart. Ik **ben** weer **boven** water.

TUSSEN BELIJDEN EN TOEPASSEN 1

Over onderwijsvernieuwing en identiteit in het gereformeerd middelbaar beroepsonderwijs

Woord vooraf

Alweer enige tijd geleden startten we in deze rubriek met een serie over de identiteit in het gereformeerde onderwijs. Als eerste deed het GHBO-V een poging te beschrijven hoe handen en voeten wordt gegeven aan het gereformeerd-zijn van deze opleiding.

Deze keer komt het Menso Alting College uit Groningen aan het woord. Deze gereformeerde school biedt als enige gereformeerde instelling in ons land opleidingen aan op het niveau van het middelbaar beroepsonderwijs.

We kiezen met name voor een publicatie van deze opleiding omdat hier jonge mensen worden klaargemaakt voor een baan in de maatschappij. Onderwijs en maatschappij gaan hier in elkaar over. Er is dus, evenals in de vorige bijdrage, sprake van een frontlijn. Dat betekent ook, dat deze opleiding zeer hoge eisen dient te stellen aan de gereformeerde identiteit. Hoe stel je je straks in je dagelijkse praktijk op als kind van God?

Deze bijdrage is geschreven door twee opleidingscoördinatoren, namelijk: H. Geertsema, van de afdeling Gezondheidszorg en H. Kremer, van de afdeling Zorg en Welzijn.

Jetze Baas

Inleiding

In de onderwijswereld is van alles in beweging. Er zijn ontwikkelingen rondom de inhoud van de leer-

stof. Wat moeten de leerlingen weten? Er verandert ook steeds meer in de manier waarop de leerstof wordt aangeboden. Daarbij wordt bijvoorbeeld steeds meer een be-

H. Kremer/H. Geertsema

O opvoeding en onderwijs

roep gedaan op de zelfwerkzaamheid van de leerling. Daarnaast zijn fusies en schaalvergrotingsoperaties aan de orde van de dag. Er komt wel wat op de scholen af. Gereformeerde scholen moeten met een aantal van deze ontwikkelingen meegaan. Zij moeten daar hun eigen weg in vinden. Een weg op basis van hun identiteit. De identiteit is immers de bestaansgrond voor gereformeerd onderwijs. Een bestaansgrond die dan ook in de hele school en door de hele opleiding naar voren zou moeten komen. Maar hoe doe je dat? Hoe maak je je identiteit nu praktisch en concreet herkenbaar en toepasbaar voor docenten en leerlingen? En hoe maak je je identiteit aantoonbaar voor de overheid? Kortom, hoe vertaal je je 'gereformeerd-zijn' in de lessen van elke dag. Ja, in de sfeer van de hele school. Je bent er niet door bijvoorbeeld alleen maar gereformeerde leerkrachten en leerlingen aan te nemen. Het vraagt een totale visie op de mens en de wereld waarin wij leven. Ook een gereformeerde visie op het beroep dat je wilt gaan uitoefenen. Dat is best moeilijk. Probeer u, als lezer, voor uw eigen beroep of levenstaak maar eens in te vullen hoe u daar nu specifiek als kind van God mee omgaat.

Het Menso Alting College: identiteit in de zorgverlening

Het Menso Alting College (M.A.C.) te Groningen biedt een aantal middelbare beroepsopleidingen aan. Daartoe behoren onder andere opleidingen voor verpleegkundige, sociaal-pedagogisch werker en activiteitenbegeleider. Binnen deze opleidingen wordt gewerkt

aan een integratie tussen identiteit en beroepsopleiding vanuit een aantal gedachten.

Identiteit is voor ons geen 'kop' op de opleiding, die (alleen) naar voren komt in dagopening en dagsluiting. Het is voor ons het kenmerk van het gereformeerde onderwijs. Je identiteit moet verweven zijn in je leerstof en in de manier waarop je het onderwijs vorm geeft. Als gereformeerd opleidingsinstituut hebben we namelijk als doel: het opleiden van christelijke hulpverleners en verpleegkundigen. En juist de laatste tijd zijn we druk bezig met elkaar, binnen de school, daar een gereformeerde visie op te ontwikkelen.

Om dit doel te realiseren worden binnen het M.A.C. verschillende wegen bewandeld. De afdeling Gezondheidszorg bijvoorbeeld, neemt het uitgangspunt in de te ontmoeten patiënt. De afdeling Zorg en Welzijn formuleert 'kernwoorden' die gericht zijn op het beroep. Die kernwoorden vormen de basis voor de verdere leerplanontwikkeling. In dit artikel kijken we voornamelijk naar de ontwikkelingen rond de gereformeerde identiteit in de afdeling gezondheidszorg. In een volgend artikel willen we laten zien hoe we daarmee bezig zijn in 'zorg en welzijn'.

De afdeling Gezondheidszorg

De opleiding Verpleging is de laatste tijd intensief bezig met een inhoudelijke vernieuwing. Hierbij is het verpleegkundig uitgangspunt & de zorgvrager (de patiënt dus) centraal staat en niet de instelling (een ziekenhuis, een verpleeghuis). Dat betekent een enorme verandering in de opleiding. Want als verpleegkundige denk en handel je dan niet meer vanuit de ziekte of het gebrek van een patiënt, maar vanuit de totale mens. Een mens met een concrete vraag om hulp. Daardoor veranderde ons hele onderwijs. De vakken staan niet meer centraal. Daarvoor in de plaats

staat nu de patiënt, de mens, in het middelpunt. De patiënt zoals de leerling die tegenkomt in de beroepsuitoefening. Anders gezegd: de opleiding richt zich op de totale mens, zoals je die ontmoet in de verpleging en verzorging. De vragen die daarbij aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: 'Hoe kom ik er dan achter wat iemand wil? Wat zie ik dan en wat hoor ik dan?' Een benadering van de zorg en de opleiding vanuit een meer fenomenologisch perspectief. Vanuit dit perspectief zoeken we in de opleiding naar bijbelse gegevens die licht kunnen werpen op de situatie waarin de verpleegkunde 'de ander' ontmoet, of bijbelse gegevens die richting kunnen bieden aan het handelen van de verpleegkundige. Het Woord van God is ook hier een 'lamp voor mijn voet en licht op mijn pad'.

Ethische aspecten in de zorgsituatie

Als eerste stap wordt in ons onderwijs dan een beeld geschetst van de zorgvrager. Wie is hij of zij? Hoe zijn de omstandigheden waarin iemand leeft w woont? Hoe presenteren mensen hun problemen of klachten?

Een van de problemen die zich dan openbaart is zeer eigentijds: Onze maatschappij is steeds minder ingesteld op ziekte en gebrek. In onze tijd wordt jong- en gezond-zijn heel belangrijk geacht. Daardoor hebben de leerlingen – kinderen van deze tijd – vaak een bepaalde kijk op bijvoorbeeld 'oud- en bejaard-zijn'.

Oud-zijn is iets dat je ver voor je uitschuift. Oud zijn, oud worden, de confrontatie met achteruitgang van vermogens, ziekte en dood worden in onze samenleving, en ook door jongeren, vaak weggeduwd. Daarom is één van de opdrachten voor & leerlingen om hun mening te geven over hun kijk op de oudere. Vervolgens moeten leerlingen een interview houden met een ouder iemand uit de naaste m-

geving. Deze interviews worden op school geïnventariseerd en besproken. De bedoeling van het voorgaande is om de maatschappelijke mening over de oudere boven tafel te krijgen.

In de volgende stappen worden vanuit verschillende vakgebieden bijdragen geleverd over de oudere. Hoe kom je bijvoorbeeld achter de zorgbehoefte van de oudere? Welke mogelijkheden voor behandeling, revalidatie of ondersteuning kunnen er geboden worden? Een mogelijkheid voor de leerlingen om goede ondersteuning aan de oudere te geven, bied je door in het onderwijs het licht van de Bijbel hierover te laten schijnen. De gangbare mening wordt vergeleken met wat de Bijbel leert over ouderdom en oud-zijn.

De Bijbel over ouderdom

In de module over omgang met ouderen wordt een aantal aspecten vanuit de Bijbel beschreven.

Ouderdom is een zegen van God (Gen. 15 : 5, Job. Ps. 92).

Ouderdom komt met gebreken (Pred. 12).

Ouderdom biedt perspectief (2 Cor. 5 : 1).

Ouderdom vraagt eerbied (Lev. 2 : 22, 19 : 32, Titus 2 : 2).

Ouderdom betekent geen uitschakeling.

Op grond van de voorgaande noties over wat de Bijbel ons leert over ouderdom, worden leerlingen 'geconfronteerd' met een ander beeld van ouderen. We proberen hen zo aan te zetten tot een bijbelse meningsvorming over ouderdom.

Een gereformeerd opgeleide verpleegkundige zal een oudere als een volwaardig lid van de samenleving beschouwen, en op deze wijze ook in zijn of haar werk respect tonen voor de oudere.

Vanuit het verschijnsel naar het Woord

Het bovenstaande is een korte. weergave hoe geprobeerd wordt

aan te sluiten bij de dagelijkse beroepspraktijk van de verpleegkundigen, en vanuit die praktijk te gaan werken naar wat *God* daarover gezegd heeft.

Hiermee proberen we de leerling te helpen om het geloof niet tot een apart onderdeel van het leven te maken. Maar een levens- en beroepshouding aan te leren die steeds opnieuw naar het Woord van God teruggrijpt. Om in de concrete omstandigheden steeds te vragen naar Gods hulp.

De volgende keer zullen we u laten zien hoe we met onze identiteit bezig zijn in de afdeling Zorg en Welzijn.

H. Kremer is opleidings-coördinator van de afdeling Gezondheidszorg.
H. Geertsema is opleidings-coördinator van de afdeling Zorg en Welzijn.

Zalig zij die in de Here sterven

**Zalig zij die in de Here sterven
en het koninkrijk van God beërven;
zij zijn ontslapen –
door de dood heen worden zij herschapen.**

**Vreemdelingen zijn wij en ontheemden,
levend in het lichaam met een leemte,
wij zijn op doortocht
naar de Vader die bij ons gehoor zocht.**

**Maar de doden rusten van hun zorgen
en hun werken zijn in God geborgen.
In zijn beminden
zal Gods werk nu zijn bestemming vinden.**

**Christus wist de tranen van hun ogen,
met ontferming over hen bewogen.
Als nooit tevoren
zien zij waartoe God hen heeft verkoren.**

**Heer, wij zijn op reis, maak ons reisvaardig,
want geen stad is blijvend hier op aarde.
In aardse tenten
zoeken wij de stad met fundamenten.**

**Kom, o Christus, heilig onze dagen
om de vruchten aan U af te dragen,
maak ons nieuwsgierig
om het grote feest met U te vieren.**

O wie selig seid ihr doch, ihr Frommen
naar Simon Dach – 1639
Herdichting Ria Borkent – 1995

Synode-impressies

Planning

De synode is rond Hemelvaartsdag een weekje op rust. Sinds **onze** start op 3e paasdag hebben we er vijf weken op zitten. Hoeveel er nog **zullen** volgen? Naast de **weer**-praatjes is dat een gewild onderwerp in de wandelgangen. De financiële begroting houdt rekening met 16 weken. Maar begrotingen moeten nu eenmaal op alles voorbereid zijn, ook op tegenvallers. Tot de zomervakantie hebben we nog 6 weken. Een **synode** moet toch in die tijd heel wat kunnen afhandelen? **Zeker**, maar het is de vraag of wij met elkaar **zo'n synode zijn**. Over nog eens 6 weken zullen we het echt weten of we nu halverwege **zijn**...

In het **wekelijks** overleg van het bestuur (**moderamen**) met de ploegleiders (**commissievoorzitters**) probeerden we **vooruit te kijken**. Met een **optimistische** planning zal het nog lukken om voor eind juni klaar te komen. Maar veel **hangt af van** de manier waarop de vergadering tot **meningsvorming** en op basis daarvan, tot besluitvorming komt. En dat **hangt weer af van** wat we zelf **vinden** over hoe we ons werk moeten doen. Vorige **week** heb ik iets verteld over de **werkwijze**. Ons **voltallig** (plenair) **vergaderen** heeft iets van **een** rollenspel. Dit keer iets **meer** over welke rol **we** willen spelen. Wat wordt **van** ons verwacht en **kunnen/willen** we dat wel?

Rol van rechter

Het lijkt vanuit de kerkorde heel duidelijk wat een synode moet doen. Het **algemeen belang** van de kerken behartigen en beroepszaken **afhandelen**. Maar dat **zijn** twee heel verschillende rollen: die van bestuurder en die **van** rechter. Wat speelt **heb** ik het **over** rollen,

maar bij appel-zaken (in hoger beroep) gaat het om **bloedernstige** aangelegenheden. Juist dat 'bloed' krijgt vanuit de Bijbel een hele zware betekenis. Want de **HERE** God eist als hoogste Rechter het bloed van hen die onschuldig veroordeeld werden, **op** van hen die **voor** het vonnis verantwoordelijk waren. Die verantwoordelijkheid ligt bij de generale synode. Meestal gaan bezwaarden in beroep te & een tuchtbehandeling **door hun eigen kerkenraad**. Over hen wordt **verklaard** dat zij vanwege volharding in hun **kwaad** gedrag uitgesloten **werden** of moeten worden uit Gods **koninkrijk**. De vraag is dan uiteindelijk: is het vonnis over deze mensen terecht gevelde? Een **kerkenraad** bestaat ook maar

uit feilbare mensen, en evenzeer **een** classis, een particuliere synode en **ook** – weten **we** uit eigen **ervaring** – een generale synode. Daarom hebben we bij onderlinge afspraak in de kerkorde **geregeld** dat uitspraken **van** een mindere vergadering getoetst kunnen worden door een meerdere en zo nodig bijgesteld. Mensen die een beroep doen op de synode, **vragen** daar dus om.

Maar hoe ga je daar als vergadering mee om? **Hoe** vul je je functie **van** laatste rechtscollage in? Precies over deze rol van rechter heerst **op onze** kerkelijke vergaderingen al jaren onzekerheid. Praktijk is doorgaans dat de vergadering de ingediende bezwaren afhandelt op basis van de schriftelijk-

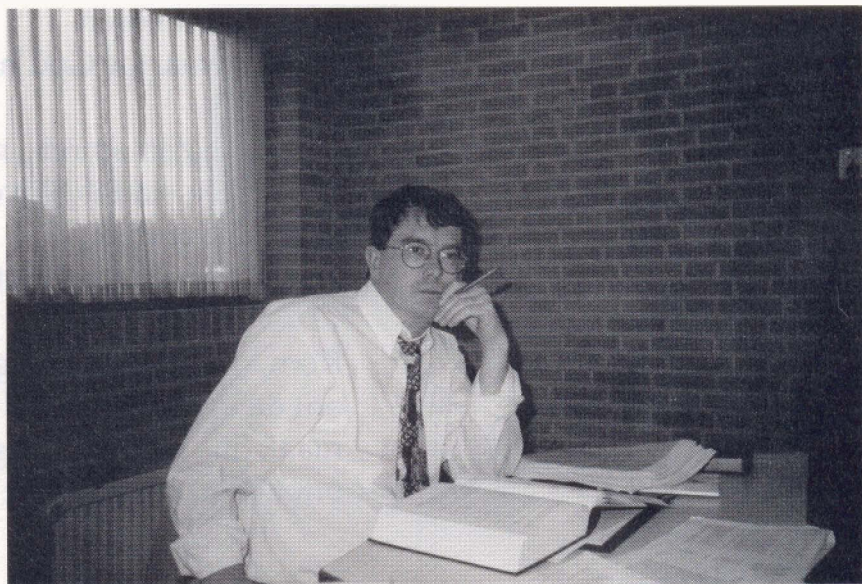

Foto en tekst: R. ter Beek.

Een secundus vervangt 'de eerste aangewezen tot waarneming van een vertegenwoordigende of besturende functie', zoals een primus (prot.) In Van Dale wordt omschreven. Ds. H.J. Messelink (Barneveld) doet namens de particuliere synode Gelderland met de synode mee, een eerste klas secundus. Commissie 2 heeft deze invaller voor ds. M.H. Oosterhuis strategisch ingezet. Hij kijkt hier op van het rapport van deputaten Geestelijke Verzorging Militairen. Of speelt hij met de gedachte, dat artikel 65 van de Kerkorde 'wel een algemene regel voor normale situaties geeft, maar... voor bijzondere en afwijkende situaties uit de aard der zaak geen voorschriften kan bevatten'?

ke stukken. In stukken, zeker als er over een bezwaar al meerdere keren uitspraken zijn gedaan, is altijd wel iets te vinden dat niet klopt. Elke volgende meerdere vergadering kan wel iets aanwijzen dat bij de gevolgde procedure niet rechtmatig was. Zowel aan de kant van de bezwaardens, als bij de rechtsprekende vergadering. Op deze manier kan de rechtsgang die een bezwaarschrift heeft gekregen, een doolhof worden. Stel dat de bezwaarde gelijk krijgt van de classis, dan gaat zijn kerkenraad in beroep. Krijgt de kerkenraad gelijk van de particuliere synode, dan kan er op de generale synode een bezwaarschrift liggen van zowel bezwaarde als van de classis. Dergelijke toestanden doen zich voor. In zulke gevallen is de rechtsgang volledig vastgelopen. Bijna 40 jaar geleden heeft prof. P. Deddens met zijn kennis van het kerkrecht zich op de kerkelijke rechtsgang bezonnen. Hij heeft duidelijk geadviseerd aan de kerkelijke vergaderingen om hun rol als rechter serieus te nemen. Dat betekent dat je de bezwaarde partijen gaat horen, zo mogelijk in elkaars aanwezigheid. Je probeert een weg tot schikking te zoeken en/of duidelijke uitspraken te doen.

Foto en tekst: R. ter Beek.

Br. J. van Dijk, Friesland, leest stukken. In het dagelijkse leven actief als ouderling en deputaat voor de ondersteuning van theologische studenten (art. 19 Kerkorde), om maar iets te noemen. Nu als voltijd-primus van dinsdag tot vrijdag present in Berkel & Rodenrijs. Hij heeft synode-ervaring opgedaan in Ljouwert (1990). Som spreekt hij de taal van thuis. De helft van de Friestalige synodeleden zit in zijn commissie (2, liturgie). Gelukkig houdt een generale synode zich niet bezig met de liturgie van diensten in het Fries.

Met Deddens' adviezen is helaas weinig praktische ervaring opgedaan. Het duurde tot 1994 voordat een nieuwe impuls gegeven werd aan de bezinning op het appelrecht (themanummer De Reformatie).

Maar op de synode hebben we daar niet allemaal dezelfde ideeën over, laat staan enige vorm van praktische ervaring.

We weten nauwelijks hoe dat gaat: partijen horen en wie de partijen zijn. 'Als iemand tegen de particuliere synode in beroep gaat, dan moet je zeker heel die synode gaan oproepen!', zo maakte iemand bezwaar vanuit het absurde. Alsof een hogere rechtbank in een zaak alle voorafgaande rechtbanken gaat oproepen! Een absurde gedachte. Maar de bedenking is tekenend voor de verlegenheid die er in beroepszaken onder ons heerst. Wat we in ieder geval kunnen is, naar beste weten de zaken die ons voorgelegd zijn in behandeling nemen. In de krant zal daar weinig over te lezen zijn, want dit soort zaken wordt altijd in besloten zitting ('comité') behandeld. Maar thuis zitten mensen te wachten op de uitslag. En boven kijkt de HERE toe hoe wij vrede zoeken door recht te doen.

Misschien dat u wilt meebidden om wijsheid voor ons allen.

Wordt vervolgd met: de Rol van de Bestuurder.

Foto en tekst: R. ter Beek.

Het thema van de foto's van deze week wordt nu helder overhemden. Dit zijn de moderamenleden ds. Van den Berg (scriba2) en ds. Boersma (praeses) in hemdsmouwen. Als alle synodeleden werkten zij zittend en komen ze staande bij. Ze houden zich vast aan het glas dat de warme maaltijd inleidt. Achter de moderamentafel houdt ds. Van Houwelingen hen uit elkaar, maar hier komt niemand tussen.

LIUDGER THIADGRIMSZOOM (742-809) – NU TE VOLGEN!

H. Veldman

B boekbespreking

De betekenis van de **Evangelieverkondiger Liudger** is voor Noordwest-Europa heel bijzonder geweest. Hij staat als eerste aan het begin van een lange rij namen van mensen uit de Lage Landen zelf die zich hebben ingezet voor de verbreiding van 'het goede nieuws' van de verlossing door Christus. 'Ik verkondig U Christus', was de **doelstelling** van Liudger, en in zijn spoor bevinden zich **alle** christenen van Nederland **vandaag**. Of allen zich nog in het **juiste** spoor bevinden, is **een** zaak die we in deze boekbespreking niet **uitvoerig** zullen behandelen. Daarbij is de **vraag** niet eens zo belangrijk of **we** in alles **wat** ons **geloof** betreft in het spoor van Liudger zitten, dan wel of we **ons** bevinden op de juiste route van Christus' kerk sinds haar **start** op de grote Pinksterdag van **Handelingen 2**.

In het pas verschenen boekwerk van Klaes Sierksma (1918, doopsgezind) over de Friese missionaris Liudger, wordt de lezer niet in het ongewisse gelaten over de grote evangelische diepgang van deze verkondiger. Voorzover de **bronnen** het maar mogelijk maken wordt ons een beeld geschetst van een prediker die vanuit de Bijbel, in de lijn van Augustinus, en in opdracht van paus en keizer, zijn werk heeft gedaan. Daarin vaak vergezeld door **Bernlef**, de **eens** blinde bard.

Niet dat **we** op alle mogelijke vragen van vandaag nog een **antwoord** kunnen **krijgen**. We beschikken niet over teksten van Liudger **zelf**, **we** moeten het doen met een **Vita** (= Levensbeschrijving) die niet altijd een werkelijk feitelijk verslag levert. We weten uit de ruimere historische **context** wel iets over Liud-

gers theologische achtergrond (**anti-Ariaans**, **rooms-katholiek** met een onmiskenbaar Iers-christelijk **vensinstelling**). We weten ongeveer in welke geografische ruimte hij zijn **werk** heeft gedaan (Friesland-major, Noord- en West-Duitsland, **d.w.z.** meest onder Friezen en Saksen) en **we weten** de hoofdzaken van zijn relaties binnen de **kerk** en die met de politieke machthebbers **van zijn** tijd (vooral met zijn 'jaargenoot' Karel de Grote!). Intussen geeft Sierksma na de bekende levensbeschrijving van Liudger verder aan op welke manier Liudger vandaag nog 'voorkomt' in de streken **waar** hij moet hebben gearbeid. Alleen **d** in Nederland komt **men** – maar men beseft dat vaak niet als men 'onderweg' is – in 53 plaatsen herinneringstekens m.b.t. Liudger tegen (vgl. de kaart op p. 37).

Maar Sierksma heeft meer gedaan: de lijst met plaatsnamen is nog veel groter geworden door ook alle (bekende) geografische verwijzingen uit de literatuur over Liudger op te nemen. Ook de **folklore** heeft hij erbij **betrokken**, bijv. de wilde **ganzen** die **door** Liudger **ooit** zouden zijn **verjaagd**. Met dit alles heeft de 'kerkhistorische **geografie**' van Liudger het gunt van bijna-voltooid bereikt. U kunt dankzij Sierksma's inspanning de zending-bisschop nu volgen op zijn **wegen** door de Lage Landen en daarbuiten! **Met groot** respect nemen we kennis van dit **onderzoekswerk**. Ruim drie jaar spuurwerk zat eraan vast!

Een tamelijk volledige **literatuurlijst** betreffende **Liudger** compleetert het boekwerk.

Een paar correcties **mag** ik de auteur nog wel voorstellen: de **naam**

van de gemeente waarin de plaatsen **Usquert** en **Uithuizen** (enz.) liggen, is niet **Eemsland** maar **Eemsmond**. En wat de hoofdactiviteiten van uw **boekbespreker** betreft: men kan het voor hem maar het beste houden op (**kerk**)**geschiedenis** (en de maatschappijleer buiten beeld **laten**). Het jaartal bij de foto van de Liudger-kei in Twizel moet zijn 1994 (i.p.v. 1992).

Intussen: wat betekent 'volgen' vandaag? We zullen niet meedoen aan roomse heiligenverering, **waarvan ook** het een en ander in dit boek geregistreerd is. We willen **alleen** de God van de kerkgeschiedenis eren: Hij zette mensen in om de grote daden te verkondigen van de verlossing door Christus. Christus de hoeksteen, die te verkondigen is het doel van een mensenleven.

N.a.v.: Klaes Sierksma, *Liudger Thiadgrimszoon. Leven en voortleven van een Christusprediker (742-809)*. Uitg. Van Wijnen, Franeker. ISBN 90-5194-941449. Omvang 282 pag., rijk geïllustreerd, prijs f 3950.

M

meegelezen

Met geloven de dag door? Of de dag dor?

Ds. **Pieter Boomsma** schrijft in het *Centraal Weekblad* van 3 mei jl. over het **m a m**. Vertrouwen wij **elke dag** dat **God er is en dat Hij er voor ons is**? Iemand die niet alleen **deze** wereld begonnen is, maar zich er **ook mee** blijft bemoeien?

Het **prachtige van** dat manna **vind** ik, dat God daardoor zo dichtbij **komt. Elke dag weer beginnen de mensen** daar **in de woestijn met** een confrontatie met 'Hem, die bij hen is'. **Elke morgen** wordt zo de toon **voor de hele dag gezet**. Je hele bestaan, al je bezigheden **van** die dag **staan, wanneer** je je gevoel en je **verstand** gebruikt, **in** het teken van Hem **door** wie het begin van de dag **wordt bepaald. Je moet je eens voorstellen** hoe **jouw** dagen zouden zijn **wanneer** je na **het opstaan** een **ervaring van verwondering zou** hebben over wie God is en wat Hij doet.

Dat is niet iets vreemds of **iets** nieuws. **In de Psalmen** lees je er bijvoorbeeld over. Hoe elke dag een nieuwe is, door de Heer gemaakt. En jij **mag** je er over verheugen. Honderdduizenden **christenen m-**ken aan **het begin van de elke dag** naar contact met **God**. De Bijbel lezend en biddend beginnen **ze. Dan zal er niet elke keer verwondering** zijn, maar je zet wel de toon. De toon waar de hele verdere dag van **doortrokken** kan zijn. Hij, die jou kent en die van je houdt, is er – voor jou, met jou en bij jou.

God is niet een idee. Niet **door** onszelf bedacht. Hij is. Maar **wat betekent dat** **wanneer** Hij niet wordt verwacht en aanwezig is op al die heel gewone momenten de dag

door? Wat betekent het dan dat wij **geroepen** zijn om Jezus te volgen? **Wanneer** dat niet leeft, **wanneer** ik **niet naar** Hem uitkijk **de dag door**, hoe zal Hij mij **dan** kunnen verwonderen? Het is met geloven: of 'de dag door', of 'de dag dor'.

Kommer en kwel?

In De Waarheidsvriend schreef J. Graveland **onlangs enkele** artikelen over jong en oud **in één gemeente. In** het nummer van 2 mei jl. gaat dr. J. Hoek **daarop door:**

Visioenen van jongeren

Jonge mensen zullen gezichten, visioenen zien, zo **heeft Joël geprofeeteerd. Ook vandaag zijn** er jonge mensen die dromen van een **kerk** en die zich willen **inzetten** om die **droom te helpen realiseren**, in zoverre dat menselijkerwijs mogelijk is. Ik geef een paar **stemmen** door: 'Een gemeente waarin de **mensen er vooral ook voor elkaar zijn. Dat je, juist als het moeilijk is, elkaar opvangt en echt tijd en aandacht voor elkaar hebt. Fijn contact met iedereen. Minder individualistisch als nu**' (Kees, 16).

'Vooral **kleiner. Vreemd misschien, maar het is allemaal te massaal. De gemeente is wel opgedeeld in wijken, maar binnen die wijken moeten er meer kleine ontmoetingsplaatsen komen... In de preek vooral samen naar de Bijbel luisteren... Meer aandacht in de preek en in de kringen voor levensheiliging en vooral de oproep tot bekering**' (Karin, 21).

'Er zouden meer en betere geloofsgesprekken tussen jongeren onderling en tussen jongeren en ouderen moeten zijn. **Dat mis ik enorm! Ik verlang ook naar meer jeugd in de**

kerk' (Peter, 20).

'De kerk **moet** ervoor zorgen dat de christenen over God blijven lezen. **Als dat niet gebeurt, neemt het aantal christenen af en hebben de christenen geen stem meer in de maatschappij**' (Piet, 16).

(...)

Wiet alleen maar **kommer en kwel!**

Laat intussen niet de indruk worden **gewekt** alsof het met de plaats van jongeren in **de gemeente** alleen maar **kommer en kwel zou zijn. Ook in deze tijd is de gemeente voor veel kinderen en jongeren tot zegen. Ik denk bijvoorbeeld aan het verhaal van de 18-jarige Gerben in het onlangs verschenen boek De gevonden Vader (Kampen 19%). Hij getuigt ervan dat hij tot persoonlijk geloof is gekomen tijdens een Praise-avond van de E.O. Maar hij kan zich heel goed vinden in zijn eigen gemeente:**

'Het hoeft voor mij niet elke zondag zo vrolijk te zijn als op een **Praise-avond. Het is ook wel eens goed dat gewoon de Bijbel wordt uitgelegd en dat er op hele noten wordt gezongen. Onze kerk wordt misschien door veel mensen als zwaar ervaren, maar ik heb er absoluut geen moeite mee. Her gaat er mij om hoe je met God omgaat, want het is ter ere van God. En dan maakt het voor mij in principe niet uit of er nou op hele noten wordt gezongen en of de dominee een toga draagt of niet. Het gaat mij om wat er gezegd wordt**' (blz. 20).

Ook in onze tijd herkennen jonge mensen de **echte boodschap van God** en dan **staren** ze zich niet blind op de verschillende manieren waarop die boodschap **vertolkt**

wordt. Als de **prediking van Gods daden** maar helder doorklinkt. Ook in **onze** tijd mag binnen de gemeente de boodschap **van God overgedragen worden aan ouderen en jongeren en dóór jongeren en ouderen.** **Gods Geest** werkt door en Hij is **gelukkig niet afhankelijk van onze** vertolking. Maar tegelijkertijd ligt er voor ouderen de roeping om als **het ware in** de huid van de jongeren te **kruipen** en de jongeren een jongere te zijn. Nog eens enkele stemmen van jongeren:

'De kerk is één van de weinige plaatsen die nog een ander geluid laten horen, waar nog een blijde boodschap wordt gebracht'. (Gerda, 21).

'De gemeente is voor mij een hechte groep mensen die iets uitstraalt. Ik wil gewoon iemand in die groep zijn en iets voor anderen betekenen. Ik zou geen speciale taak willen hebben, maar ik zou gewoon willen helpen waar ze me op dat moment nodig hebben' (Fred, 18).

Echtheid

Windstreken van april 1996 interviewt Geert Jan Blanken, een bekende uit de evangelische jeugdbeweging. Staan jongeren weer meer open voor het geloof? Er is in ieder geval meer openheid voor een gesprek:

Jongeren zoeken daarbij duidelijkheid. Houd er dan wel rekening mee dat ze een bepaald soort duidelijkheid zoeken, namelijk vanuit een authentieke geloofsbeleving. Geen duidelijkheid vanuit moralisme of een al te gemakkelijk kort-door-de-bocht-antwoord.'

Ballast

In verband met die openheid wordt vaak geconstateerd dat religie weer 'in' is, vandaag de dag. Zie je daar positieve elementen in voor evangelisatiewerk onder jongeren? 'Om te beginnen moer je zeggen dat er meer "in" is. Er zijn meer kenmerken van de jongerencultuur die het mogelijk maken om het Evangelie redelijk effectief te com-

municeren. Neem bijvoorbeeld de antenne die jongeren hebben voor authenticiteit; dat heeft weer te maken met het schrappen van ballast, overbodige vanzelfsprekendheden inzake waarden, normen en traditie en de concentratie op de kern. Het gaat om de combinatie: je kunt weer over religie praten en als je dat op een heel authentieke manier weet te doen, met goede argumenten, vanuit een open houding en een consistente levensvisie, dan zijn jongeren bereid te luisteren. We moeten leren anders naar jongeren leren kijken; minder negatief, minder generaliserend. Een paar jaar geleden dacht ik dat er een generatie aan zat te komen die bijna

niet meer herkenbaar zou zijn, niet als christen, of zelfs niet meer als mens. Zo ver gaat althans de kritiek van sommige hedendaagse cultuurfilosofen. Zij stellen met zoveel woorden dat er in de postmoderne samenleving een soort zombies opgroeien, robots die massaal gaan seriemoorden; ze zouden iets wezenlijks missen in hun menszijn. Daar heb ik afstand van genomen. Als je dát gaat geloven, raak je al gauw verbitterd. Bovendien is het theologisch onjuist. Het hart van de mens kan zich verharderen en zijn verstand kan worden verduisterd, maar ze verdwijnen niet.'

(...)

Uw kerkgebouw is toch wel bij Donatus verzekerd?

100% zekerheid

Als brand-, storm- of andere

schade dreigt, is het maar het beste als uw kerkelijke eigendommen bij

Donatus zijn verzekerd. Gewoon,

omdat Donatus in de praktijk bewijst

er w zijn wanneer Donatus het meeste

nodig is! Bij calamiteiten van welke

omvang en aard dan ook. Op basis van

en maat gesneden voorwaarden.

50% premierestitutie

Bovendien is kiezen voor Donatus

kieszen voor verantwoorde bestedingen.

Jaarlijks wordt de winst van Donatus

in de vorm van premierestitutie terug

betaald. In de afgelopen 10 jaar

bedroeg deze premierestitutie gemid-

deld maar liefst 50%!

Samen sterk.

Donatus is een onderlinge

verzekeringmaatschappij. En dat

berekent dat de leden samen de kracht

van Donatus bepalen. Een gemeen-

schapsgedachte die er inmiddels toe

heeft geleid, dat al ruim 75% van alle

kerkgebouwen in Nederland bij

Donatus is verzekerd.

Wilt u meer weten?

Vraag dan om een persoonlijk

gesprek met één van onze adviseurs.

Ook als u nu nog elders bent verzekerd.

donatus

Vertrouwd verzekerd.

O.V.M. Donatus u.a., Postbus 5055, 5201 GB 's-Hertogenbosch, tel. 073 612 21 66

Postmodern

Je onderstreept steeds die authenticiteit. Die waardering voor 'echtheid' is toch niet iets van de laatste jaren?

'Voor een deel is het niet nieuw, als mensen mensen zijn en God God is, dan is een aantal eigenschappen van alle tijden en plaatsen. Authenticiteit is er ~~en~~ van. Maar het verdwijnen van de overbodige traditie heeft er een positieve invloed op gehad.

Een voorbeeld: Mijn manier van waarnemen gaat niet alleen gepaard met de vraag "Vind ik dit mooi/leuk?", maar is ook onmiddellijk gekoppeld aan een moreel oordeel: "Kan dit? Mag dit? ~~Wat~~ heeft die-en-die erover gezegd?" Door het wegvallen van traditie is de manier waarop jongeren zaken met hun zintuigen registreren veel opener, ongefilterd. Natuurlijk zijn daar wel kanttekeningen bij te plaatsen. Op het moment dat ze dingen moeten gaan analyseren, en in een ethisch ~~he~~ma moeten g~ brengen, ontstaan er problemen. Maar vooralsnog wil ik het positief waarderen, evenals de wijze waarop jongeren omgaan met pluriformiteit.

De huidige generatie jongeren heeft zich het postmoderne denken eigen gemaakt. Nu staat het postmodernisme onder christenen terecht te boek als het toppunt van alles wat onchristelijk is. Maar het heeft geen zin je daarop blind te staren. Het levert óók een generatie op die, meer dan enige generatie daarvoor, openstaat voor de boodschap van Jezus.

Beroepen te Assen-Noord (Oosterwijk): T. Wendt te Bunschoten-Oost; te Leens: H. Offereins te Surhuisterveen en Opende; te Waddinxveen: A.O. Reitsema te Bunschoten-West; te Zoetermeer: J.B. Wilmink te Hilversum.

Beroepbaarstelling

Assen - Ds. Th.J. Havinga, missionair predikant van de kerk te Assen-Zuid, is gerespatieerd uit Curitiba (Brazilië) en kan beroepen in overweging nemen.

Adres ds. Havinga: De Barrage 5, 9285 SJ Buitenpost, a (0511) 54 16 03.

Promotie

Kampen - Op woensdag 22 mei jl. is *drs. R.D. Anderson* - beroepen predikant te Katwijk en ~~valken~~

U uit de kerken

burg (Z.H.) - gepromoveerd aan de Theologische Universiteit te Kampen. Hij verdedigde daar het proefschrift *Ancient Rhetorical Theory and Pad*. Zijn promotor was prof. dr. J. van Bruggen. Referenten waren: prof. dr. M. Winterbottom (Corpus Christi Professor of Latin, Oxford) en dr. J. Wisse (Rijksuniversiteit Leiden). De promotie-plechtigheid vond plaats in de Lemkerzaal, Broederstraat 16 te Kampen en begon om 15.00 uur.

Adreswijzigingen e.d.

Ommen * Scriba: K. Sikkema, De Schammelte 10, 7731 BM, ☎ (0529) 45 33 70. *Preekvoorz.:* Mevr. M. Meerholz-Gerrits, Weegbreestraat 28, 7731 VZ, ☎ (0529) 45 17 15. (pag. 81).

HOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN

VAN
HO
VAN
HOT
VAN

BOEKHANDEL
Uw boekenbestellijn 010-4820488

VAN RIETSCHOTEN

Keizerswaard 8, 3078 AM Rotterdam, Winkelcentrum Keizerswaard

HOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN RIETSCHOTEN • VAN

HOTEL 'DREYEROORD'
OOSTERBEEK
tel. 026-3333169

Het hotel waar mevrouw zich **UIT**
en meneer zich **THUIS** voelt
Fam. Van der Straaten

